

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА АУДИТУ**

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

СЕРГІЙЧУК АННА МИКОЛАЇВНА

УДК 658.787

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПРИ
ФОРМУВАННІ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ
ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ ТА ОПОДАТКУВАННЯ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ**

Спеціальність 071 – облік і оподаткування

Подається на здобуття освітнього ступеня магістра

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ А.М. Сергійчук

Науковий керівник
Суліменко Лариса Антонівна,
кандидат економічних наук, професор

АНОТАЦІЯ

Сергійчук А. М. Організація системи бухгалтерського обліку при формуванні інформаційних ресурсів для управління виробничими запасами та оподаткування сільськогосподарських підприємств. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр за спеціальністю 071 – облік і оподаткування. – Житомирський національний агроекологічний університет Міністерства освіти і науки України, Житомир, 2020.

У кваліфікаційній роботі обґрунтовано теоретичні положення та практичні рекомендації щодо удосконалення організації облікового процесу формування інформаційних ресурсів для управління виробничими запасами підприємств.

Досліджено систему внутрішньогосподарського контролю за виробничими запасами. Визначено, що основна мета внутрішнього контролю виробничих запасів в ПОСП «Іванківське» полягає у виявленні відхилень фактичного стану об'єкта від нормативних та планових характеристик, відповідно до яких він повинен функціонувати і відображення стану запасів, а також дослідження порядку відповідного документального забезпечення та формування фінансової звітності на підставі якої можуть бути прийняті оптимальні управлінські рішення.

В процесі проведеного дослідження визначено, що для раціональної організації обліку запасів на підприємстві необхідно забезпечити: ефективну організацію документообігу на всіх стадіях обліку запасів (встановлення максимально коротких термінів часу на передачу і обробку документів з використанням індивідуальних схем руху документів), що передбачає модифіковане використання загальної схеми обліку відповідно до особливостей конкретного підприємства. Визнання та оцінка виробничих запасів містить безліч методів, з яких підприємство обирає для себе найпростіший, який легко можна було б поєднати з вітчизняним законодавством при управлінні сільськогосподарським підприємством.

Ключові слова: облік, виробничі запаси, управління виробничими запасами, сільськогосподарське підприємство, обліково-аналітичне забезпечення, управління, контроль, внутрішньогосподарський контроль, аналіз.

ABSTRACT

Sergeyuk A. M. Organization of accounting system for the formation of information resources for inventory management and taxation of agricultural enterprises. – Manuscript.

Qualification work for obtaining an educational degree by a master in specialty 071 – accounting and taxation. – Zhytomyr National Agroecological University of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Zhytomyr, 2020.

In the final work the theoretical positions and practical recommendations for improving the organization of the accounting process of formation of information resources for management of industrial stocks of enterprises are substantiated.

The system of internal control of industrial stocks is investigated. It is determined that the main purpose of internal control of production inventories in the "Ivanbank" POSP is to detect deviations of the actual state of the object from the normative and planning characteristics, according to which it should function and display the state of stocks, as well as study the order of the corresponding documentary support and the formation of financial based on which optimal managerial decisions can be made.

In the course of the study, it was determined that for the rational organization of inventory accounting at an enterprise it is necessary to ensure: efficient organization of document circulation at all stages of inventory accounting (setting the maximum time limits for the transmission and processing of documents using individual schemes of motion of documents), which involves the modification of the use of the general scheme accounting in accordance with the specifics of a particular enterprise. Recognition and evaluation of inventories contains many methods from which the enterprise chooses for itself the simplest, which could easily be combined with domestic legislation when managing an agricultural enterprise.

Key words: accounting, production stocks, management of industrial stocks, agricultural enterprise, accounting and analytical support, management, control, internal control, analysis.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
Розділ 1. Теоретичні основи організації бухгалтерського обліку, аналізу, аудиту і звітності виробничих запасів сільськогосподарських підприємств	9
1.1. Виробничі запаси сільськогосподарських підприємств як економічна категорія та об'єкт обліку і управління.....	9
1.2. Роль і функції бухгалтерського обліку, аудиту, звітності і аналізу в системі управління виробничими запасами сільськогосподарських підприємств	16
1.3. Особливості господарської діяльності та економічний стан ПОСП «Іванківське».....	22
Висновки до розділу 1.....	28
Розділ 2. Організація та методика облікового процесу виробничих запасів та відображення їх у звітності сільськогосподарських підприємств	31
2.1. Організація первинного обліку виробничих запасів сільськогосподарських підприємств.....	31
2.2. Організація та методика облікового процесу і відображення виробничих запасів у звітності	34
2.3. Аналіз і аудит виробничих запасів та використання їх результатів в управлінні сільськогосподарським підприємством	38
Висновки до розділу 2.....	48
Розділ 3. Формування податкової політики сільськогосподарського підприємства щодо оподаткування виробничих запасів	50
3.1. Теоретичні основи системи оподаткування сільськогосподарських підприємств	50
3.2. Оцінка та облікове забезпечення об'єктів оподаткування сільськогосподарських підприємств	51
3.3. Розрахунок податкових платежів, організація їх обліку та декларування.....	54
Висновки до розділу 3.....	55
ВИСНОВКИ.....	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	58
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Економічні перетворення, що здійснюються в Україні, нерозривно пов'язані з пошуком принципово нових методів організації та управління виробництвом. В нових умовах господарювання значно підвищується роль бухгалтерського обліку як найбільш дієвого інструмента управління підприємствами. Функціонування підприємств супроводжується кругообігом ресурсів, значне місце в яких належить виробничим запасам.

Від постановки обліку запасів багато в чому залежить вірогідність основних якісних показників роботи підприємства – собівартості й прибутку, оскільки в їх складі як правило найбільшу питому вагу займають матеріальні витрати. В умовах ринку необхідним стає постійний аналіз доцільності придбання матеріальних запасів, ефективності їх використання, аналіз можливих витрат, викликаних недовикористанням виробничих потужностей, аналіз потенційного прибутку від їх додаткової експлуатації. В зв'язку з цим нагальними стають дослідження та удосконалення теоретичних, методичних і організаційних аспектів обліку, аудиту та аналізу ефективності використання запасів.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є теоретичне і практичне обґрунтування вдосконалення організації і методики організації обліку, аналізу, аудиту виробничих запасів на підприємстві. Досягнення поставленої мети передбачило постановку, формування і вирішення наступних задач випускної роботи:

- дослідити економічну сутність виробничих запасів як об'єкта обліку, аналізу та аудиту;
- узагальнити систему класифікації виробничих запасів для цілей обліку, аналізу та аудиту;
- здійснити огляд нормативного забезпечення та провести аналіз наукових підходів щодо обліку, аналізу та аудиту виробничих запасів;

- проаналізувати систему документування операцій з виробничими запасами;
- провести аналіз динаміки та структури виробничих запасів на ПОСП “Іванківське”;
- охарактеризувати систему внутрішнього аудиту виробничих запасів на ПОСП “Іванківське”;
- розкрити порядок формування системи обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю використання виробничих запасів;
- визначити напрямки удосконалення організації обліку, аналізу і аудиту ефективності використання виробничих запасів в ПОСП “Іванківське”.

Об’єктом дослідження є господарська діяльність ПОСП “Іванківське” в частині організації обліку, аналізу, аудиту виробничих запасів.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні, організаційні та практичні аспекти організації обліку, аналізу, аудиту виробничих запасів на підприємстві.

Методи дослідження. При дослідженні теоретичних аспектів обліку та аудиту виробничих запасів застосовувалися методи аналізу та синтезу, індукції і дедукції (для визначення місця обліку та аудиту в системі управління запасами та показників аналізу ефективності використання виробничих запасів підприємства, розробки методики внутрішнього аудиту виробничих запасів), методи теоретичного порівняння та узагальнення, абстракції (під час визначення понять „виробничі запаси”, „матеріальні ресурси”, „оборотні активи”, „матеріальні потоки” та класифікаційних ознак виробничих запасів), методи факторного аналізу (під час розкриття методики аналізу ефективності використання виробничих запасів), економіко-математичне моделювання (при визначенні оптимальних термінів і партії постачання основного матеріалу).

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові акти України, міжнародні та національні стандарти бухгалтерського обліку, закони Верховної Ради України, постанови Кабінету Міністрів України, міжнародні стандарти аудиту, наукові праці зарубіжних і

вітчизняних учених, матеріали науково-практичних конференцій, дані державної служби статистики, а також облікові й звітні дані ПОСП «Іванківське».

Практичне значення одержаних результатів та впровадження. Основні результати дослідження кваліфікаційної роботи спрямовані на вдосконалення системи обліку, контролю та аналізу виробничих запасів, підвищення оперативності та аналітичності обліку на підприємстві.

ВИСНОВКИ

Одержані у кваліфікаційній роботі результати у сукупності вирішують поставлені завдання, які полягають в обґрунтуванні теоретичних, організаційно-методичних та практичних положень бухгалтерського обліку виробничих запасів підприємств:

1. Реалії сьогодення свідчать, що виробничі запаси посідають особливе місце у складі майна суб'єкта господарювання, а також займають значну частину у структурі витрат підприємства та визначенні результатів господарської діяльності.

2. Для правильної організації обліку виробничих запасів на будь-якому підприємстві бухгалтер керується нормативною базою, тобто законами, положеннями, наказами, інструкціями, листами та іншими нормативними актами.

3. Існують різні методи оцінки запасів, кожен з яких має свої переваги та недоліки, тому є дуже важливо вибрати той метод, за яким можна найточніше провести оцінку запасів, залежно від діяльності суб'єкта господарювання.

4. Раціональна організація бухгалтерського обліку в ПОСП «Іванківське» дозволяє вдосконалювати документування господарських операцій і документооборот, обробку інформаційних даних у бухгалтерському обліку, ефективно використовувати робочий час облікових працівників, здійснювати точний, своєчасний і дієвий облік за найменших витрат сил і засобів на його ведення, забезпечує узгоджену ритмічну працю на всіх етапах облікового процесу

5. Особливої актуальності набуває питання первинного обліку, адже первинні документи, призначені для оформлення операцій з надходження, внутрішнього переміщення та відпуску запасів, є підставою для ведення бухгалтерського і складського обліку.

6. ПОСП «Іванківське» відкриває аналітичні рахунки в залежності від потреби в їх кількості, необхідній для управління виробництвом. Ключовим аспектом організації обліку виробничих запасів є досягнення за кожною товарною

групою оптимального рівня запасів, який би дозволив мінімізувати витрати на постачання та зберігання товарів і водночас максимально задовольнити попит на них.

7. Основна мета внутрішнього контролю виробничих запасів в ПОСП «Іванківське» полягає у виявленні відхилень фактичного стану об'єкта від нормативних та планових характеристик, відповідно до яких він повинен функціонувати і відображення стану запасів, а також дослідження порядку відповідного документального забезпечення та формування фінансової звітності на підставі якої можуть бути прийняті оптимальні управлінські рішення.

8. З метою вдосконалення обліку запасів важливого значення набуває порядок відображення транспортно-заготівельних витрат при вибутті запасів, шляхом відображення транспортно-заготівельних витрат загальною сумою на окремому субрахунку та їх подальший розподіл на різні рахунки обліку запасів в залежності від специфіки галузі або конкретного підприємства. У наказі про облікову політику доцільно вказати, що розподіл транспортно-заготівельних витрат між найменуваннями запасів, які перевозяться, здійснюється за кількісним (вага, об'єм, кількість місць, одиниць) або вартісним критерієм (ціна одиниці запасів).

9. В процесі проведеного дослідження, можна зробити висновок, що з метою уникнення помилок при зборі інформації щодо виробничих запасів, що підлягають обліку, доцільно розробити детальні інструкції конкретним виконавцям (у вигляді посадових інструкцій, виписок з графіків документообігу) про порядок і терміни реєстрації даних, а також використовувати систему заохочень і покарань при виконанні виконавцями своїх обов'язків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. . Бойчук А. А. Оцінка і облік запасів підприємства при їх надходженні при сучасному розвитку бухгалтерського обліку. *Розвиток науки про бухгалтерський облік. Збірник тез та текстів виступів на науковій міжнародній конференції*. 2006. № 1. 252 с.
2. Белуха Н., Лиско О. Логистика материальных потоков в строительстве, их учет и контроль. *Бухгалтерский учет и аудит*. 2005. №3. С. 29–34.
3. Бурдейна Л. В. Перспективи використання ком'ютерних технологій для обліку виробничих запасів. *Розвиток обліку, аналізу і контролю в умовах світових інтеграційних процесів* : матеріали II Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конференції. Львів. 29 березня 2013 року
4. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник. Житомир : Рута. 2002. 688с.
5. Воронцова І. І. Сутність категорії «ресурси»: правовий, економічний та обліковий аспекти. URL: <http://ven.ztu.edu.ua/article/view/61079/58433>
6. Гаджинський А.М. Логистика: Учебник для студентов высших учебных заведений. Москва : Издательство – торговая корпорация “Дашков и Ко”, 2004. 408 с.
7. Данілочкіна О. В. Актуальні проблеми організації і ведення обліку виробничих запасів підприємствами України URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/evu/2012_18_1/Danilochkina-Golod.pdf.
8. Добрянська М. В. Аналіз запасів виробничих підприємств і вироблення пропозицій щодо їх ефективного використання в ринкових умовах. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. Вип. 22.7. С. 175–180.
9. Друри К. Введение в управленческий и производственный учет : учебное пособие: Пер. с англ. 3-е изд., перераб. и доп. 783 с.
10. Заблоцька О. М. Удосконалення аналізу ефективності використання виробничих запасів. *Обліково-аналітичне забезпечення в системі фінансово-економічної інформації* : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. Миколаїв:

НУК, 2009. С. 113–115

11. Ильин А.И. Планирование на предприятии : учебное пособие. 2-е изд., перераб. Минск : Новое знание, 2001. 635 с.
12. Каменська Т. Роль внутрішнього аудиту в системі внутрішнього контролю. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2010. №9. С. 43–46
13. Кудіна О. М. Процесно-орієнтована система управлінського обліку виробничих запасів промислового підприємства URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3829>
14. Кухарський М. До питання обліку виробничих запасів і продукції сільськогосподарського виробництва в сільськогосподарських підприємствах. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2005. № 8. С. 6–8.
15. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз сільськогосподарських підприємств : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2005 365 с.
16. Матросова Л. М. Теоретичні засади поняття "виробничі ресурси підприємства" та їх класифікація. *Економічний вісник Донбасу*. 2011. № 2 (24). С. 207–211.
17. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства Наказ Міністерства фінансів України від 27 черв. 2013 р. № 635 URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MF13052.html
18. МСФО 2. Запаси (IAS 2. Inventories). URL: <http://onoufriev.narod.ru/msfo/ias02.htm>.
19. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" Наказ Мінфіну від 07.02.2013 р. №73: URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336>.
20. Николайчук В.Е. Логистика: теория и практика управления: учеб. пособие. Донецк : НОРДПРЕСС, 2006. 540 с.
21. Огійчук М. Деякі аспекти розвитку економічного контролю в Україні. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2010. №4. С. 31–35.
22. Палагин И. Ю. Логистика : учеб. пособие. С. Петербург : Академия Г.А., 2001. 65 с.

23. Пельтек Л. В. Методологічні аспекти формування системи управління оборотними активами підприємства. *Вісник Запорізького національного університету*. 2010. №1(5). С. 43–48.
24. Піняга Н. О. Забезпеченість виробничими ресурсами сільськогосподарських підприємств. *Сталий розвиток економіки*. 2012. №2(12). С. 272–272
25. План рахунків бухгалтерського обліку та Інструкція по його застосуванню, затверджений наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30 лист. 1999 р. URL: [http://www // zakon.rada.gov.ua](http://www//zakon.rada.gov.ua).
26. Податковий кодекс України Кодекс України від 02.12.2010 № 2755. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/ed20120601>
27. Подорожна А. Облік виробничих запасів за національними і міжнародними стандартами та методичними рекомендаціями URL: <http://conf-cv.at.ua/forum/106-1067-1>.
28. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : наказ М-ва фінансів України від 20.10.99 р. № 246. URL: <http://www//zakon.rada.gov.ua>.
29. Приймак О. Ю. Методичні процедури управлінського обліку виробничих запасів в управлінні підприємством. URL: http://www.rusnauka.com/17_SSN_2007/Economics/22259.doc.htm
30. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21 груд. 2017 р. № 2258 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>.
31. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 лип. 1999 р. № 996. URL: <http://www//zakon.rada.gov.ua>.
32. Про внесення доповнень до Методичних рекомендацій з планування обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств : Наказ Міністерства аграрної політики України від 31.10.20005 р. № 589 URL: <http://www // zakon.rada.gov.ua>.
33. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань Мінфін України; Наказ, Положення від 02.09.2014 № 879. URL:

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>

34. Пушкар М. С. Фінансовий облік : підруч. Тернопіль: Карт-Бланш, 2002. 626 с.
35. Родников А.Н. Логистика: терминологический словарь [2-е изд. Исправленное и дополненное]. Москва : ИНФРА-М, 2000. 352 с.
36. Русак Н. А. Финансовый анализ субъекта хозяйствования. Минск : Высш. шк., 2002. 200 с.
37. Рыжиков Ю. И. Управление запасами. Москва : Наука. 1969. 344 с.
38. Сакович В.А. Модели управления запасами. Минск : Наука и техника, 1986. 319 с.
39. Скригун Н, Цимбалюк Л. Оптимізація виробничих запасів як один з напрямків управління витратами. *Економіка підприємств*. 2003. №2. С.39-41.
40. Томчук О. Аналіз ефективного використання виробничих запасів підприємств. URL: http://sophus.at.ua/publ/2013_04_18_19_kampodilsk/sekcija_3_2013_04_18_19/analiz_efektivnogo_vikoristannja_virobnichikh_zapasiv_pidpriemstv/23-1-0-517
41. Уотерс Д. Логистика. Управление цепью поставок / Д. Уотерс.; пер. с англ. В.Н. Егорова. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. 503 с.
42. Цаль-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз: Підручник-вид.2-ге, доп. Житомир: ЖОО ГО « Спілка економістів України», 2009. 504с.
43. Чабанюк О.А. облік і аналіз виробничих запасів підприємств цукрової промисловості автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук спеціальність 08.00.09 Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана. с. 21